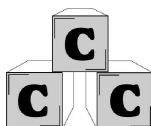

ספר
מלכים ב

CONCEPT CENTERED CURRICULUM

מלכי יהודה וישראל במלכים ב

מלכי ישראל			מלכי יהודה		
משנת	שנים שמלך	המלך	משנת	שנים שמלך	המלך
-874	22	אחאב	-870	25	יהושפט
-853	2	אחזיה	-848	8	יהורם
-852	12	יורם	-841	1	אחזיה
-841	28	יהוא	-841	6	עתליה
-814	17	יהואחז	-835	40	יואש
-798	16	יהואש	-796	29	אמציהו
-782	41	ירבעם	-767	52	עזריה
-753	.6	זכריה	-740	16	יותם
-752	.1	שלום	-732	16	אחז
-752	10	מנחם	-722	גלות עשרת השבטים	
-742	2	פקחיה	-716	29	חזקיהו
-740	20	פקח	-687	55	מנשה
-732	9	הושע	-642	2	אמון
			-640	31	יאשיהו
			-608	.3	יהואחז
			-608	11	יהויקים
			-597	.3	יהויכין
			-597	11	צדקיהו
			-586	חורבן בית ראשון	

ספר מלכים ב - פרק א

סיכום הפרק

1. המלך אחזיהו בנו של אחאב נופל בביתו בשומרון ונפגע.
2. אחזיהו שולח מלאכים אל אלהי עקרון, זבוב, לדעת האם יחיה.
3. מלאך ה' אומר אל אליהו התשבי ללכת ולשאול מהמלאכים האם אין אלקים בישראל שאתם צריכים לדרוש מאלהים זרים. וכן להודיע למלך שאכן ימות מחוליו.
4. אחזיהו שולח קבוצות של חמישים חיילים להביא את אליהו אליו. שני הקבוצות הראשונות נשרפות בזה ששולח אליהו עליהם אש מן השמים.
5. שר החמישים השלישי מתחנן לאליהו שלא שירפם ושיבא איתו אל המלך. מלאך ה' אומר לאליהו שילך למלך ויבשר לו שימות מחוליו בגלל שדרש מאילי העמים.
6. אחזיהו מת ויהורם מולך תחתיו.

דברי הנביא

וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ עֲלֶיךָ לְקַרְאֲתָנוּ וַיֹּאמֶר אֲלֵינוּ לָכוּ שׁוּבוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־שָׁלַח אֶתְכֶם וְדַבַּרְתֶּם אֵלָיו כֹּה אָמַר יְ-הוָה הַמַּבְלִי אֵין־אֵלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל אַתָּה שָׁלַח לְדָרֹשׁ בְּבַעַל זָבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן לָכוּ הַמַּטָּה אֲשֶׁר־עָלִיתָ שָׁם לֹא־תִרְדּוּ מִמֶּנָּה כִּי־מוֹת תָּמוּת: ז וַיַּדְבֵּר אֱלֹהִים מֶה מִשְׁפָּט הָאִישׁ אֲשֶׁר עָלָה לְקַרְאֲתֶכֶם וַיַּדְבֵּר אֲלֵיכֶם אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: ח וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ בְּעַל שַׁעַר וְאֶזְרוֹר אֶזְרוֹר בְּמַתְנֵינוּ וַיֹּאמֶר אֲלֵיךָ הַתְּשֻׁבִי הוּא:

דברי חז"ל

איש וגו' ואזור עור במתניו. ר' חנינא בן דוסא אומר אותו איל שנברא בין השמשות לא יצא ממנו דבר לבטלה. אפרו של איל הוא יסוד של מזבח הפנימי. גידים שלו היה לעשרה נבלים של כנור שהיה דוד מנגן בו. עורו הוא אזור עור במתניו של אליהו ז"ל. קרנו של שמאל הוא שתקע בו בהר סיני שנאמר ויהי קול השופר. קרנו של ימין שהיא גדולה משל שמאל שהוא עתיד לתקוע בה לעתיד לבא שנאמר והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וגו'. ילקוט שמעוני סימן רכד

ספר מלכים ב - פרק ב

דף 1 - פסוקים א - יב

סיכום הפרק

1. לפני שעלה אליהו השמימה הלך לבית אל, ליריחו ולירדן, ולא רצה אלישע לעזבו.
2. אליהו הכה במי הירדן באדרתו ונחלקו המים לשנים, והוא ואלישע עברו.
3. אלישע ביקש מאליהו שיתן לו פי שנים ברוחו, ואליהו השיב לו שאם יראה אותו עולה השמימה יהיה זה לסימן שכן יהיה.
4. רכב אש וסוסי אש באו והפרידו בין שניהם, ואליהו עלה בהם בסערה לשמים.
5. אלישע צעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו, וקרע בגדיו.

דברי הנביא

ג וַיֵּצְאוּ בְנֵי-הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר-בֵּית-אֵל אֶל-אֵלִישָׁע וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֲיִדְעָתָּ כִּי הַיּוֹם יִ-הוּנָה לְקַח אֶת-אֲדֹנָיְךָ מֵעַל רֹאשְׁךָ וַיֹּאמֶר גַּם-אֲנִי יִדְעֵתִי הַחֹשֶׁה׃

דברי חז"ל

ויגשו בני הנביאים וכי בני נביאים היו והלא תלמידים היו, אלא מכאן לתלמידים שקרויים בנים. וכן הוא אומר "ושננתם לבניך" אלו תלמידך. וכשם שהתלמידים קרויים בנים כך הרב קרוי אב שנאמר ואלישע רואה והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו. ספרי דברים לד - ולקוט שמעוני

ויגשו בני הנביאים. ללמדך שאין לך עיר בארץ ישראל שלא היו בה נביאים, ומפני מה לא נתפרסמה נבואתך? אלא נבואה שהוצרכה לדורות נכתבה ושלא נצרכה לדורות לא נכתבה: ילקוט שמעוני וכן ראה מגילה יד:

דברי הנביא

ט וַיְהִי כְעֶבְרָם וְאֵלְיָהוּ אָמַר אֶל-אֵלִישָׁע שְׂאֵל מָה אֶעֱשֶׂה לָּךְ בְּטָרְם אֶלְקַח מֵעַמָּךְ וַיֹּאמֶר אֵלִישָׁע וַיְהִי-נָא פִי-שְׁנַיִם בְּרוּחַךְ אֵלַי י וַיֹּאמֶר הִקְשִׁיתָ לְשֹׂאֹל אִם-תִּרְאֶה אֹתִי לְקַח מֵאֲתָךְ יְהִי לָךְ כֶּן וְאִם-אֵין לֹא יְהִיָּה׃

דברי חז"ל

ויהי נא פי שנים ברוחך אלי. א"ר יוסי בר חוני בכל אדם מתקנא חוץ מבנו ותלמידו. בנו משלמה דכתיב ייטב אלהיך את שם שלמה משמך ויגדל את כסאו מכסאך. תלמידו מאלישע דכתיב ויהי נא פי שנים ברוחך אלי שם

ספר מלכים ב - פרק ב

דף 2 - פסוקים יג - כה

סיכום הפרק

6. אלישע לוקח את אדרתו של אליהו ומכה בה גם הוא על מי הירדן וקורעם לשנים.
7. בני הנביאים ביריחו מפצירים באלישע להסכים לשלוח חמישים איש לחפש את אליהו,
8. אלישע לוקח צלוחית חדשה מלא מלח וממתק בה את מימי יריחו הרעים.
9. אלישע עולה לבית אל ונערים קטנים הולכים אחריו ומבזים אותו.
10. אלישע מקלל את הנערים בשם ה', ושני דובים יוצאים מן היער והורגים 42 מהנערים.

דברי הנביא

כג וַיַּעַל מִשֵּׁם בֵּית־אֵל וְהוּא עֲלֶה בְּדֶרֶךְ וַיְנַעֲרִים קִטְנִים יָצְאוּ מִן־הָעִיר וַיִּתְקַלְסוּ־בוֹ וַיֹּאמְרוּ לוֹ עֲלֶה קָרַח עֲלֶה קָרַח: כד וַיִּפְּן אַחֲרָיו וַיִּרְאֵם וַיִּקְלַלם בְּשֵׁם יְיָ־הוֹה וַתִּצְאָנָה שְׁתֵּי־דְבִים מִן־הַלְּעָר וַתִּבְקַעְנָה מֵהֶם אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם יְלָדִים:

דברי חז"ל

ויעל משם בית אל והוא עולה בדרך, א"ר יוחנן משום ר' מאיר כל שאינו מלוה ומתלוה כאלו

שופך דמים שאלמלי לווה אנשי יריחו לאלישע לא גירה דובים ואריות בתינוקות סוטה מו:

ויפן אחריו ויראם ויקללם בשם ה'. מה ראה, אמר רב ראה ממש כדתניא רשב"ג אומר **כל**

מקום שנתנו בו חכמים עיניהם או מיתה או עוני. ורבי יוחנן אמר ראה שלא היתה בהם לחלותית

של מצוה, ודילמא בזרעייהו מיהו הוי אר"א לא במ ולא בזרעם עד סוף כל הדורות שם

אמר רבי חנינא בשביל ארבעים ושנים קרבנות שהקריב בלק מלך מואב, הובקעו מישראל ארבעים ושנים ילדים. איני? והאמר רב יהודה אמר רב לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות ואף על פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה, שבשכר ארבעים ושנים קרבנות שהקריב בלק מלך מואב, זכה ויצתה ממנו רות, שיצא ממנו שלמה שכתוב ביה (מלכים א' ג) אלף עולות יעלה שלמה, ואמר רבי יוסי בן חוני: רות בתו של עגלון בנו של בלק היתה, תאותו מיהא

לקללה הוי שם

ספר מלכים ב - פרק א

סיכום הפרק

1. יהורם בן אחאב מלך על ישראל שתיים עשרה שנה, והסיר מצבת הבעל אשר עשה אביו, אבל המשיך דרכו של ירבעם.
2. מישע מלך מואב הפסיק לשלם המיסים למלך ישראל.
3. יהורם הולך למלחמה נגד מישע, ומצרף איתו מלך יהודה ומלך אדום.
4. צבא שלשת המלכים מסתובב שבעת ימים ולא היה להם מים.
5. הולכים לאלישא לדעת האם יצליחו במלחמה או האם חסרון המים היא סימן מאת ה'.
6. בזכות יהושפט מלך יהודה, אלישע מתיחס אליהם ומתנבא על הצלחה מוחלטת במלחמה, ומתמלא הנחל מים כדבר אלישע.
7. אנשי מואב קמים בבוקר ורואים את המים אדומים כדם וחושבים ששלשת המלכים נלחמו זה בזה והרגו אחד את השנים.
8. מואב תוקף את מחנה ישראל, וצבאו של ישראל מכה את מואב והורסים את עריהם.
9. מלך מואב מקריב את בנו לעולה על החומה ומביא כעס ה' על בני ישראל.

דברי הנביא

יא וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט הַאִיּוֹן פֶּה נְבִיא לַיהוָה וְנִדְרָשָׁה אֶת־יְהוָה מֵאוֹתוֹ וַיַּעַן אֶחָד מֵעַבְדֵי מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמֶר פֶּה אֱלִישֶׁע בֶּן־שִׁפְטָאֵשֶׁר יֵצֵק מִיַּם עַל־יְדֵי אֱלֹהָיו׃
יד וַיֹּאמֶר אֱלִישֶׁע חִי־יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר עִמָּדָתִי לִפְנֵי כִי לֹוֹלִי פָנִי יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֲנִי נִשְׂאָ
אִם־אֲבִיט אֵלָיְךָ וְאִם־אֲרָאֶךָ׃ טו וְעַתָּה קְחוּ־לִי מִנְּגֹן וְהִיָּה כְּנָגֶן הַמְּנַגֵּן וְתִהְיֶה עֲלָיו יַד־יְהוָה׃

דברי חז"ל

ואמר ר' יוחנן משום רשב"י: גדולה שמושה של תורה יותר מלמודה, שנאמר פה אלישע בן שפט אשר יצק מים על ידי אליהו, למד לא נאמר אלא יצק, מלמד שגדולה שמושה יותר מלמודה ברכות ז׃

כל אדם שכועס, אם חכם הוא, חכמתו מסתלקת ממנו, אם נביא הוא, נבואתו מסתלקת ממנו. אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו - מאלישע, דכתיב לולי פני יהושפט מלך יהודה אני נשא אם אביט אליך ואם אראך וגו' וכתוב ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'. פסחים סו׃

ספר מלכים ב - פרק ד

דף 1 - פסוקים א-כה

סיכום הפרק

1. אלמנת א' מהנביאים באה אל אלישע כי הנושה בא לקחת ילדיה לעבדים.
2. אלישע אומר לה לשאול משכנותיה כלים ריקים ולסגור הדלת אחוריה.
3. אלישע אומר לה לשפוך שמן מפך השמן היחיד שהיה לה בבית אל תוך כל הכילים הריקים.
4. מפך היחיד ממלאים כל כילים הריקים, ואלישע אומר לה למכור השמן לשלם חובותיה.
5. אישה שונמית מאכסנת את אלישע, ועושה לו עלית קיר שיאכל ושישן שם בהיותו בשונם.
6. בשכר החסד שעשתה, אלישע מבטיח לה ולבעלה הזקן שבעוד שנה יהיה להם בן.
7. בעודו נער נפטר הילד שנולד לאשה השונמית.
8. האשה השונמית משכיבה את הילד על מיטת אלישע והולכת אליו להר הכרמל.

דברי הנביא

ג וַיֹּאמֶר לְכִי שְׁאַלְיִלְךָ כְּלִים מִן־הַחוּץ מֵאֵת כָּל־שְׂכֵנֶיךָ כְּלִים רְקִים אֶל־תִּמְעָיְטִי: ד וּבָאת וְסָגַרְתְּ הַדְּלֵת בְּעַדְךָ וּבְעַד־בְּנֵיךָ וַיִּצְקֶתָ עַל כָּל־הַכְּלִים הָאֵלֶּה וְהַמֶּלֶא תִסְיַעִי:

דברי חז"ל

תנו רבנן הנכנס למוד את גרנו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלקינו שתשלח ברכה במעשה ידנו. התחיל למוד אומר ברוך השולח ברכה בכרי הזה. מדד ואחר כך בירך, הרי זו תפלת שוא. לפי שאין הברכה מצויה לא בדבר השקול ולא בדבר המדוד ולא בדבר המנוי אלא בדבר הסמוי

מן העין. תענית ח:

דברי הנביא

ט וַתֹּאמֶר אֶל־אִישֵׁהּ הִנֵּה־נָא יָדַעְתִּי כִּי אִישׁ אֶ־לֵהִים קָדוֹשׁ הוּא עֹבֵר עָלֵינוּ תָּמִיד: י נַעֲשֶׂה־נָּא עֲלִית־קִיר קִטְנָה וְנָשִׂים לּוֹ שֵׁם מִטָּה וְשִׁלְחָן וְכֶסֶף וּמְנוֹרָה וְהִיָּה בְּבֹאוֹ אֵלֵינוּ יָסוּר שְׁמָה:

דברי חז"ל

עובר עלינו תמיד: אמר רבי יוסי ברבי חנינא משום רבי אליעזר בן יעקב: כל המארח תלמיד

חכם בתוך ביתו ומהנהו מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאילו מקריב תמידין. ברכות פ:

ספר מלכים ב - פרק ד

דף 2 - פסוקים כו-מד

סיכום הפרק

9. כשרואה השונמית את אלישע, היא נופלת לרגליו ושואלת למה הבטחח לה בן שימות.
10. אלישע מצוה לגיחזי נערו ללכת ישר לבית השונמית ולשים משענתו על הילד.
11. גיחזי עושה זאת אבל אינו מצליח להחיות את הילד.
12. אלישע הולך לבית השונמית, נכנס לחדרו, סוגר הדלת אחריו, ושוכב על הילד כמה פעמים עד שפותח את עיניו.
13. אלישע חוזר לגלגל בימי הרעב, ומבקש מנערו לבשל נזיד לבני הנביאים.
14. בטעות הנער נותן פירות רעילות לתוך הסיר, ואלישע אומר להם לשים בו קמח ומבטל הרעל.
15. איש מבעל שלישה מביא לאלישע לחם ביכורים ואלישע מצוה למשרתו לתת הלחם לעם.
16. המשרת טוען שהלחם לא יספיק לעם, ואלישע מחזיר לו שיאכלו ויותירו, וכן היה.

דברי הנביא

לא וגִּחְזִי עֶבֶר לַפְּנִיָּהֶם וַיִּשֶׂם אֶת־הַמִּשְׁעָנָתָּ עַל־פְּנֵי הַנָּעַר וַאֲיִן קוֹל וַאֲיִן קָשָׁב וַיִּשָׁב לַקְּרֵאתוֹ וַיִּגְדֹּלְוּ לְאֹמֶר לֹא הִקִּיץ הַנָּעַר: לֵב וַיָּבֵא אֱלִישָׁע הַבְּיָתָה וְהִנֵּה הַנָּעַר מִתְּמַשְׁכָּב עַל־מִטָּתוֹ: לֵג וַיָּבֵא וַיִּסְגֹּר הַדֶּלֶת בְּעַד שְׁנֵיהֶם וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְ-הוָה: לֵד וַיַּעַל וַיִּשְׁכַּב עַל־הַיֶּלֶד וַיִּשֶׂם פִּיו עַל־פְּנֵי וַעֲיִנָּיו עַל־עֵינָיו וְכַפָּיו עַל־כַּפָּיו וַיִּגְהַר עָלָיו וַיִּחַם בְּשַׂר הַיֶּלֶד:

דברי חז"ל

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: עתידיים צדיקים שיחיו מתים, שנאמר (זכריה ח) עד ישבו זקנים וזקנות ברחבות ירושלים ואיש משענתו בידו מרב ימים וכתוב ושמתי משענתי על פני הנער פסחים סח.

אמר רבי יוחנן: שלשה מפתחות בידו של הקדוש ברוך הוא שלא נמסרו ביד שליח, ואלו הן: מפתח של גשמים, מפתח של חיה, ומפתח של תחיית המתים. תענית ב.

ואם תאמר והא אמרינן (סנהדרין דף קיג.) דמפתח הגשמים נמסרין לאליהו וכן מפתח של תחיית המתים וכן לאלישע ... ויש לומר דהא דקאמר שלא שנמסרו לשליח אינו רצה לומר שלא נמסרו מעולם ... אלא לא נמסרו לשליח להיות לעולם ממונה עליהם: תוספות שם ד"ה שלשה

ספר מלכים ב - פרק ה

סיכום הפרק

1. נעמן, שר צבא ארם, ואיש חשוב לאדוניו, לקה בצרעת.
2. נערה שבויה ישראלית ששרתה את אשת נעמן, יעצה להם ללכת לנביא לרפא את הצרעת.
3. מלך ארם שלח כסף ובגדים למלך ישראל ומבקש ממנו לרפאות את נעמן.
4. מלך ישראל קרע את בגדיו כשקיבל את דברי מלך ארם שלא היה לו במה לרפאותו.
5. אלישע מודיע למלך שהוא ירפא את נעמן למען ידעו שיש נביא בישראל.
6. כשמגיע נעמן לפתח ביתו של אלישע, שלוחו של אלישע אומר לו לטבול בירדן שבע פעמים.
7. נעמן כועס על עצה הפשוטה של אלישע, אבל עבדיו משכנעים אותו לנסות, וכן עושה, ונטהר.
8. גחזי מתלונן לאלישע על שלא לקח מתנות מנעמן. הוא רודף אחרי נעמן ובשקר אומר לו שאלישע שלח אותו לקבל כסף ובגדים בשביל נערים שרק באו.
9. אלישע כועס על גחזי ומדביק בו את צרעת נעמן.

דברי הנביא

טז וַיֹּאמֶר חִי-י הַנְּוֶה אֲשֶׁר-עָמְדָתִי לְפָנָיו אִם-אֶקַח וַיִּפְצַר-בּוֹ לְקַחַת וַיִּמְאַן:
 כ וַיֹּאמֶר גִּיחֲזִי נַעַר אֱלִישֶׁע אִישׁ-הָאֵל-לֵהִיִּם הִנֵּה חֲשָׂךְ אֲדֹנָי אֶת-נַעְמָן הָאֲרַמִּי הַזֶּה מִקַּחַת מִיָּדוֹ
 אֶת אֲשֶׁר-הֵבִיא חִי-י הַנְּוֶה כִּי-אִם רָצִיתִי אֲחִרְיוֹ וְלְקַחַתִּי מֵאִתּוֹ מֵאוֹמָה:

דברי חז"ל

צריך אדם להשביע את יצרו, שכן אתה מוצא בכל מקום שהצדיקים משביעים את יצרם.
 באברהם הוא אומר הרימותי ידי אל ה' א-ל עליון אם אקח...באלישע הוא אומר חי ה'. וכשם
 שהצדיקים משביעים את יצרם שלא לעשות, כך הרשעים משביעים את יצרם לעשות (נגד רצון
 ה'). שנאמר חי ה' כי אם רצתי אחריו. ספרי דברים לג וכן עיין בדברי הגמ' (חגיגה ח.) מנין שנשבעין לקיים את
 המצוה? שנאמר נשבעתי ואקימה לשמור משפטי צדקך

לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת, לא כאלישע שדחפו לגחזי בשתי ידיו, ולא כיהושע בן
 פרחיה שדחפו לישו הנוצרי בשתי ידיו. סוטה מז.

ספר מלכים ב - פרק 1

דף 1

סיכום הפרק

1. אלישע זורק עץ למים ובזה מעלה ברזל שנפל שם.
2. מלך ארם מנסה לארוב את בני ישראל אבל אלישע מגלה למלך מקום המסתור.
3. מלך ארם שולח חיל גדול לתפוס את אלישע, כשנערו רואה אותם הוא מתחיל לצעוק.
4. אלישע מתפלל לה' והנער רואה ההר מלא סוסיב ורכב אש סביביות אלישע.
5. ה' מכה את חיל ארם בסנורים, ואלישע מוליך אותם לשומרון אל מלך ישראל.
6. אלישע אומר למלך ישראל לא להרוג את החיל, אלא להכין להם סעודה.
7. מלך ארם עולה ושם מצור על שומרון, ומכביד את הרעב בעיר.
8. אשה אחת צועקת אל המלך על ששכנתה לא עמדה בהסכם לבשל את בניהם ולאוכלם יחד.
9. המלך קורע את בגדיו ומאיים להרוג את אלישע.

דברי הנביא

יז ויתפלל אלישע ויאמר ה' הנה פקחנא את-עינינו ויראה ויפקח ה' הנה את-עיני הנער וירא והנה הקר מלא סוסים ורכב אש סביבת אלישע: יח וירדו אליו ויתפלל אלישע אל-ה' הנה ויאמר ה' הנה את-הגוי-הזה בסנורים ויכס בסנורים כדבר אלישע: כ ויהי כבאם שמרון ויאמר אלישע ה' הנה פקח את-עיני-אלה ויראו ויפקח ה' הנה את-עיניהם ויראו והנה בתוך שמרון:

דברי חז"ל

מיד נתפלל אלישע והזכיר שמו של הקב"ה שנא' ה' פקח נא את עינינו...ומיד אחריו עמד אלישע וקילל את הארמים ואמר ה' נא את הגיו הזה ולא הזכיר את שמו של הקב"ה. וכשחזר ונתפלל עליהם שיפקחו עיניהם אמר ה' פקח, הוי אומר שמו של הקב"ה נזכר על הטובה ולא על הרעה. תנחומא תזריע ט

כל מה שהקב"ה עתיד לעשות ולחדש בעולמו לעתיד לבוא, כבר הקדים ועשה מקצתו על ידי נביאיו הצדיקים בעולם הזה... אני פוקח עורים לעתיד לבא, כבר עשיתי כן שנא' ויפקח ה' את

עיני הנער ויקרא רבה כז

ספר מלכים ב - פרק 1

דף 2

ויקח משה את עצמות יוסף. מנין יודע משה היכן יוסף קבור. אמרו, סרח בת אשר נשתיירה מאותו הדור, היא הודיעה את משה היכן יוסף קבור. עמדו מצרים ועשו לו ארון של מתכת ושקעוהו בנילוס. בא משה ועמד על נילוס. נטל צרור וחקק בו עלה שור, וצווח ואומר, יוסף יוסף, הגיעה שעה שהקדוש ברוך הוא גואל את בניו, והשכינה מעכבת לך, וישראל וענני כבוד מעכבין לך. אם אתה מגלה את עצמך, מוטב. ואם לאו, הרי אנו נקיים משבועתך. מיד צף ועלה ארונו של יוסף. ואל תתמה, שהרי הוא אומר, ויהי האחד מפיל הקורה ואת הברזל נפל אל המים ויצעק ויאמר אהה אדוני והוא שאול, ויאמר איש האלהים אנה נפל ויקצב עץ וישלך שמה ויצף הברזל (מ"ב ו ה-ו). והרי דברים קל וחמר, ומה, אלישע תלמידו של אליהו, הציף הברזל. משה שהוא רבו של אליהו, על אחת כמה וכמה. מדרש תנחומא בשלח

ויהי רעב גדול בשומרון: עשרה רעבון באו לעולם, אחד בימי אדם הראשון, אחד בימי למך, אחד בימי אברהם, אחד בימי יצחק, אחד בימי יעקב. ואחד בימי אליהו, ואחד בימי אלישע. ואחד בימי דוד, ואחד בימי שפוט השופטים, ואחד שמתגלגל ובא לעולם דכתיב (עמוס ח:יא) והשלכתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'. רות רבה פרק א ד-

ספר מלכים ב - פרק ז

סיכום הפרק

1. אלישע מודיע שלמחרת ימכר אוכל בזול בשערי שומרון.
2. השלי של מלך ישראל אינו מאמין שהקב"ה יכול לקיים דברי אלישע, ואלישע משיב לו שהוא יראה אבל לא יאכל.
3. ה' משמיע קול חיל עצום שגורם לארם לנוס ולעזוב את כל רכושם.
4. ד' מצורעים באים אל מחנה ארם ומוצאים הכל נטוש. הם לוקחים אוכל, כסף זהב ובגדים.
5. אחרי שלוקחים ומטמינים לעצמם, הם באים ומודיעים למלך.
6. המלך חושש שארם מחכים באורב, ושולחים מזה שנשאר בסוסים לבדוק דברי המצורעים.
7. מוצאים כל הדרך אל הירדן מלא בגדים שהשליכו חילי ארם בחפזם לברוח.
8. העם בווזים מחנה ארם, ומחיר האוכל בעיר יורד למה שאמר אלישע בשם ה'.
9. השליש של המלך נפקד על השער, והעם רומסים אותו ומת.

דברי הנביא

ג וְאַרְבַּעָה אַנְשִׁים הָיוּ מִצָּרְעִים פָּתַח הַשָּׁעַר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים פֶּה
 עַד־מָוֶתנוּ: ד אִם־אָמְרֵנוּ נְבוֹא הָעִיר וְהָרַעַב בְּעִיר וּמָוֶתנוּ שָׁם וְאִם־יִשְׁכְּנוּ פֶה וּמָוֶתנוּ וְעַתָּה לָכוּ
 וּנְפֹלָה אֶל־מַחְנֵה אֲרָם אִם־יַחֲיֵנוּ נַחֲלֵה וְאִם־יָמִיתֵנוּ וּמָוֶתנוּ:

דברי חז"ל

ספק חי ספק מת - אין מתרפאין מהן, ודאי מת - מתרפאין מהן. מת, האיכא חיי שעה לחיי שעה לא חיישינן. ומנא תימרא דלחיי שעה לא חיישינן? דכתיב: (מלכים ב' ז) אם אמרנו נבוא העיר והרעב בעיר ומתנו שם, והאיכא חיי שעה אלא לאו לחיי שעה לא חיישינן.

ספק חי ספק מת - חולי שאם לא ירפאנו רופא ספק יחיה ספק ימות.

אין מתרפאין מכן - דעוצד כוכזים ודאי קטיל ליה ומוטצ שיניח אולי יחיה.

ודאי מת מתרפאין - היכא דידיעין שאם לא ירפאנו ימות ואין כאן ישראל לרפאותו מתרפאין מכן דעוצד כוכזים מאי עזיד ליה הא זלאו הכי מיית ושמא ירפאנו דעוצד כוכזים.

חיי שעה - שהעוצד כוכזים ממחר להמיתו ושמא יוס או יומים יחיה.

ספר מלכים ב - פרק ח

סיכום הפרק

1. אלישע אומר לאשה השונמית שכדאי לה לעזוב את מקומה כי יבא רעב לעוד שבע שנים.
2. אחרי שבע שנים, היא חוזרת למקומה, וצועקת למלך על אלו שלקחו את ביתה ושדה שלה.
3. גיחזי, שעמד וסיפר למלך על הניסים שנעשו על ידי אלישע אומר למלך שזה האשה שאלישע החיה את בנה, והמלך מצוה שיחזרו לה גם שדה וגם כל תבואתה
4. בן הדד מלך ארם שולח את בנו חזהאל אל אלישע, וכל טוב דמשק בידו, לדעת האם ימות מחליו.
5. אלישע אומר לו להגיד לאביו שיחיה, אבל באמת שימות, וחזהאל ימלוך תחתיו.
6. אלישע בוכה לפני חזהאל על הרעה הגדולה שעתידי חזהאל לעשות לבני ישראל.
7. יהושפט מלך יהודה המליך את בנו יהורם תחתיו. מלך 8 שנה, נשא בת אחאב, והיה רשע כמלכי ישראל.
8. בימי יורם מלך ישראל התחזק אדום, ויורם הכה את חייליו בהתקפת לילה.
9. יורם מלך ישראל עורך מלחמה נגד חזהאל מלך ארם, ונפצע במלחמה.
10. אחזיהו בן יהורם מלך ישראל הלך לבקר את יורם ביזראל.

דברי הנביא

וַיְהִי הוּא מִסְפֵּר לְמֶלֶךְ אֶת־אֲשֶׁר הִחִיָּה אֶת־הַמֶּת וְהָיָה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־הִחִיָּה אֶת־בְּנָהּ צִעֲקָת אֶל־הַמֶּלֶךְ עַל־בֵּיתָהּ וְעַל־שָׂדֶה וַיֹּאמֶר גִּחְזִי אֲדַנִּי הַמֶּלֶךְ זֹאת הָאִשָּׁה וְזֶה־בְּנָהּ אֲשֶׁר־הִחִיָּה אֵלַיִשָׁע: וַיִּשְׁאַל הַמֶּלֶךְ לָאִשָּׁה וַתִּסְפֹּר־לוֹ וַיִּתֵּן־לָהּ הַמֶּלֶךְ סָרִיס אֶחָד לְאֹמֹר הֲשִׁיב אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ וְאֶת כָּל־תְּבוּאֹת הַשָּׂדֶה מִיּוֹם עֲזָבָה אֶת־הָאָרֶץ וְעַד־עַתָּה:

דברי חז"ל

אמר ר' לוי מצינו בתורה בנביאים ובכתובים שאין הקב"ה חפץ בקילוסו (בשבחו) של אדם רשע. מן התורה מניין? שנאמר (ויקרא יג:מה) "ועל שפם יעטה וטמא טמא יקרא". מן הנביאים מניין? שנא' "ויהי הוא מספר למלך את אשר החיה את המת והנה האשה"...הסיטה הקב"ה והביאה לשם, כדי שלא יספר אותו רשע בשבחו של הקב"ה. בכתובים מניין? שנא' (תהלים נ:טז) "ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חקי". ויקרא רבה פרק טז

אמר ר' יוחנן מפני מה נענש גיחזי? מפני שקרא לרבו בשמו, שנא' אשר החיה אלישע. סנהדרין ק.

ספר מלכים ב - פרק ט

סיכום הפרק

1. אלישע מונה שליח ללכת בסודיות ולמשוח את יהוא בן יהושפט למלך על ישראל.
2. השליח מושח את יהוא ומצווה לו בשם ה' להכרית את ביתו של אחאב.
3. חבריו של יהוא מכריחים לו להגיד להם דברי השליח, ומכרוזים על יהוא למלך.
4. יהוא הולך ליזראל, המקום אשר הלך שם יהורם לתרפאות.
5. יהורם שולח אנשים לשאול את יהוא האם הוא בא בשלום, ואינו עונה להם.
6. יהורם ואחזיהו מלך יהודה, שבא לבקר את יהורם, יוצאים לקראת יהוא, והוא הורג אותם.
7. יהוא מצווה להם להשליך את גופו של יהורם בשדה נבל היעזראלי שהרגו אחאב אביו.
8. יהוא הולך ליזראל ושם מצווה לשרי איזבל להפיל אותה מהחלון, וכן עושים.
9. הכלבים אוכלים את בשר איזבל כדבר ה'.

דברי הנביא

א וְאֵלִישַׁע הַנְּבִיאַ קָרָא לְאַחַד מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים וַיֹּאמֶר לוֹ חֲגֹר מִתְּנִיךָ וְקַח פֶּדֶי הַשָּׁמֶן הַזֶּה בְּיָדְךָ וְלֵךְ רִמֹת גִּלְעָד: ב וּבָאתָ שָׁמָּה וּרְאֵה-שָׁם יְהוּא בֶן-יְהוֹשָׁפָט בֶּן-נְמָשִׁי וּבָאתָ וְהִקְמֹתוֹ מִתּוֹךְ אֶחָיו וְהִבִּיאתָ אוֹתוֹ חֹדֶר בְּחֹדֶר: ג וְלָקַחְתָּ פֶדֶי הַשָּׁמֶן וַיִּצְקֶתָ עַל-רֵאשׁוֹ וַאֲמַרְתָּ כֹּה-אָמַר יְ-הוָה מְשַׁחְתִּיךָ לְמַלְכָּךְ אֶל-יִשְׂרָאֵל וּפְתַחְתָּ הַדֶּלֶת וְנִסַּתָּה וְלֹא תִחַפֶּה:

דברי חז"ל

מנין ששלוחו של אדם כמותו? שהקב"ה מצווה את אליהו וא"ל (מלכים א יט:טז) ואת יהוא בן נמשי תמשח למלך על ישראל, ולא עשה כן בעצמו אלא אליהו צוה את אלישע ואלישע שלח את יונה ומשחו, שנא' ואלישע הנביא קרא לאחד מבני הנביאים. מכאן למדנו ששלוחו של אדם כמותו. ספרי זוטא שלח פיסקא יד

דברי הנביא

כו אִם-לֹא אֶת-דְּמֵי נְבוֹת וְאֶת-דְּמֵי בְנָיו רְאִיתִי אֶמְשֶׁן נְאֻם-יְ-הוָה וְשַׁלַּמְתִּי לְךָ בַּחֲלָקָה הַזֹּאת נְאֻם-יְ-הוָה וְעַתָּה שָׂא הַשְּׁלֵכָהוּ בַּחֲלָקָה כַּדָּבָר יְ-הוָה:

דברי חז"ל

דם נבות ודם בניו אין כתיב כאן, אלא דמי נבות ודמי בניו, ולמה? אלא מכאן שכהרג את נבות נחשב כאילו הרג דמו ודם זרעיותיו. בראשית רבה כב, ט. ועיי' בראשית ד:י.

ספר מלכים ב - פרק י

סיכום הפרק

1. יהוא שולח ספרים לאנשי שומרון, שהיו מגדלים שבעים מבני אחאב, שאם אינם רוצים מלחמה איתו שישלחו לו ראשי בני אחאב, וכך עושים.
2. יהוא מכה כל הנשארים מבית אחאב.
3. יהוא גם תופס והורג ארבעים ושנים מקרוביו של אחזיהו.
4. יהוא ויהונדב בן רכב מקבצים את כל נביאי הבעל כאילו חוגגים לכבודו.
5. הורגים את כל העובדים לבעל, והורסים כל מה ששייך לבעל.
6. בשכר הטוב שעשה, ה' מבטיח ליהוא ארבעה דורות של מלכים שיצאו ממנו.
7. בכל זאת יהוא לא הרס עגלי הזהב בבית אל ובודן, שהחטיאו את בני ישראל.
8. ה' שולח את חזאל מלך ארם להכות את ישראל בכל גבוליה.
9. יהוא מולך 28 שנה, ויהואחזו בנו מולך תחתיו.

דברי הנביא

ל וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵיהוּא יַעַן אֲשֶׁר־הִטִּיבְתָּ לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינַי כְּכֹל אֲשֶׁר בִּלְבָבִי עָשִׂיתָ לְבֵית אַחְזָב בְּנֵי רְבָעִים יֵשְׁבוּ לָךְ עַל־כִּפְסֵא יִשְׂרָאֵל: לֹא וַיְהִי־לָא שָׁמֶר לְלַכַּת בְּתוֹרַת־יְהוָה אֶ־לְהִי־יִשְׂרָאֵל בְּכֹל־לְבָבוֹ לֹא סָר מֵעַל חַטָּאוֹת יִרְבְּעָם אֲשֶׁר הִחְטִיֵּא אֶת־יִשְׂרָאֵל:

דברי חז"ל

יהוא צדיקא רבה הוה, שנאמר ויאמר ה' אל יהוא יען אשר הטיבת לעשות הישר בעיני. וכתוב ויהוא לא שמר ללכת בתורת ה' א-להי ישראל בכל לבבו לא סר מעל חטאות ירבעם אשר החטיא את ישראל, מאי גרמא ליה? אמר אביי: ברית כרותה לשפתים, שנאמר אחאב עבד את הבעל מעט יהוא יעבדנו הרבה. סנהדרין קב. ועוד עיין ברש"י כאן

דאמר רבי יוחנן: מנין שברית כרותה לשפתים - שנאמר (בראשית כ"ב) ויאמר אברהם אל נערינו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם ואיסתייעא מלתא דהדור תרוייהו (ועזר הדבר וחזרו שניהם) מועד קטן יח.

ספר מלכים ב - פרק יא

סיכום הפרק

1. עתליה, אמו של אחזיהו, רואה שבנה נהרג, והורגת כל זרע דוד כדי לתפוס את המלוכה.
2. יהושבע, אחותו של אחזיהו, מצילה את יואש, בנו של אחזיהו, ומחביאה אותו בבית המקדש.
3. כעבור שש שנים, יהוידע הכהן שולח לגיבורים שרי המאות לבוא איתו בברית ולשמור על יואש.
4. כשסובבו שרי המאות את יואש, הוציאוהו יהוידע ונתנו נזר על ראשו והעדות ומשחווהו למלך.
5. כשבאה עתליה ורואה שמשחו את יואש ושומעת החצוצרות, קורעת בגדיה וצועקת.
6. יהוידע מצווה להוציא את עתליה מבית ה' ולהורגה.
7. יהוידע כרת ברית בין ה', בית המלך והעם, והורסים כל בית הבעל והורגים כל נביאיו.
8. מורידים את יואש מבית המקדש אל בית המלך, וכל העם שמחו.

דברי הנביא

א וְעַתְלִיָּה אִם אֶחְזִיָּהוּ רָאִתָּה כִּי מֵת בָּנָהּ וְתִקְסִי וְתֹאבְדִי אֶת כָּל־זֶרַע הַמַּמְלָכָה: ב וְתִקַּח יְהוֹשָׁבֶע בֶּת־הַמֶּלֶךְ יוֹרָם אֶחָוִית אֶחְזִיָּהוּ אֶת־יוֹאֵשׁ בֶּן־אֶחְזִיָּה וְתִגְנֹב אֹתוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ הַמּוֹמְתִים אֹתוֹ וְאֶת־מִנְקָתוֹ בְּחֶזֶר הַמַּטּוֹת וַיִּסְתְּרוּ אֹתוֹ מִפְּנֵי עַתְלִיָּהוּ וְלֹא הוֹמְתָ:

דברי חז"ל

אמר ליה הקדוש ברוך הוא לדוד: עד מתי יהיה עון זה טמון בידך? על ידך נהרגה נוב עיר הכהנים, ועל ידך נטרד דואג האדומי, ועל ידך נהרגו שאול ושלשת בניו. רצונך - יכלו זרעך או תמסר ביד אויב? (נטרד דואג האדומי - שספר לשון הרע על דוד שנתקנא בו שאול, ולפי שקבל אחימלך את דוד בנוב אמר ליה שאול סוב ופגע בכבני ה' נמלא שעל ידך נהרגו ואתה נכשל, וזחטא זה נכרג שאול ושלשת בניו צמלחמת פלשתיים) סנהדרין צה.

זאת היתה לי כי פקודיך נצרתני (תהלים קיט) מאי קאמר? הכי קאמר: בשכר שפקודיך נצרתני זאת היתה לי לעדות. מאי עדותה? א"ר יהושע בן לוי: שהיה מניחה (כתר מלכות) במקום תפילין והולמתו. והא בעי אנוחי תפילין א"ר שמואל בר ר' יצחק: מקום יש בראש שראוי להניח בו שתי תפילין. ויוציאו את בן המלך ויתנו עליו את הנזר ואת העדות, נזר - זו כלילא, עדות - א"ר יהודה אמר רב: עדות הוא לבית דוד, שכל הראוי למלכות הולמתו, וכל שאינו ראוי למלכות אין הולמתו.

ספר מלכים ב - פרק יב

סיכום הפרק

1. יהואש מלך ארבעים שנה, ועשה הישר בעיני ה' כל ימי יהוידע, רק לא הסיר את הבמות.
2. יהואש מצווה לכהנים להקדיש כל הכסף המובא בית ה' לחזק את בדק הבית.
3. הכהנים לא עשו כדבר יהואש, והוא חוזר ומצווה עליהם על זאת, והם מסכימים.
4. יהוידע לוקח ארון, נוקב חור בדלתו, שם אותו מימין למזבח, ושם נותנים הכהנים כל הכסף המובא בית ה', לבד מכסף הנותר מהקרבנות שלא הלך לבדק הבית.
5. כשהתמלא הארון, נכנסו סופר המלך והכהן גדול ומנו את הכסף.
6. נתנו את הכסף לעושי מלאכת שיפוץ הבית, שעבדו באמונה בלי צורך לחשבן איתם.
7. בימי יהואש עלה חזאל מלך ארם על גת ולכדה. יהואש לקח את כל הכסף הנמצא בבית המלך ובבית ה' ושלחו לחזאל כדי לא להמשיך לעלות על ירושלים.
8. שני עבדי יהואש מורדים נגדו והורגים אותו, ואמציה בנו מולך תחתיו.

דברי הנביא

יא וַיְהִי כִּרְאוּתָם כִּי־רַב הַכֶּסֶף בְּאֲרוֹן וַיֵּלֶל סֹפֵר הַמֶּלֶךְ וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וַיִּצְרוּ וַיִּמְנוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בֵּית־יְהוָה: יב וַנִּתְּנוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַמֵּתָּן עַל־יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה הַמְּקֻדָּים בַּיִת־יְהוָה וַיּוֹצִיאוּהוּ לְחַרְשֵׁי הָעֵץ וּלְבַנִּים הַעֹשִׂים בַּיִת־יְהוָה: טז וְלֹא יַחֲשְׁבוּ אֶת־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יִתְּנוּ אֶת־הַכֶּסֶף עַל־יָדָם לְתֵת לְעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה כִּי בְּאִמְנָה הֵם עֹשִׂים:

דברי חז"ל

אין מחשבין בצדקה עם גבאי צדקה, ולא בהקדש עם הגזברין, ואע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר, שנאמר ולא יחשבו את האנשים ... כי באמונה הם עושים. א"ר אלעזר: אע"פ שיש לו לאדם גזבר נאמן בתוך ביתו יצור וימנה, שנאמר: ויצורו וימנו. בבא בתרא ט.

יו וְאַחֲרֵי מוֹת יְהוֹיָדָע בָּאוּ שְׂרָיִי הַיְהוּדָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַמֶּלֶךְ אֲזִי שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֲלֵיהֶם: יח וַיַּעֲזְבוּ אֶת־בַּיִת־יְהוָה אֶל־לְהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וַיַּעֲבְדוּ אֶת־הָאֲשֵׁרִים וְאֶת־הָעֲצָבִים וַיְהִי קֶצֶף עַל־יְהוּדָה וַיְרוּשָׁלַם בְּאֲשַׁמְתָם זֹאת: יט וַיִּשְׁלַח בָּהֶם נְבִאִים לְהַשִּׁיבָם אֶל־יְהוָה וַיַּעֲיֵדוּ בָם וְלֹא הִאֲזִינוּ: כ וַרוּחַ אֶל־לְהֵים לְבַשָּׁה אֶת־זִכְרִיהָ בּוֹ־יְהוֹיָדָע הִכְלִחוּ וַיַּעֲמֵד מַעַל לָעַם וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה אָמַר הָאֵל־לְהֵים לָמָּה אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־מִצְוֹת־יְהוָה וְלֹא תִצְלִיחוּ כִּי־עַזְבַּתֶּם אֶת־יְהוָה וַיַּעֲזֹב אֶתְכֶם: כא וַיִּקְשְׁרוּ עֲלָיו וַיְרַגְמֵהוּ אָבֹן בְּמִצְנֵת הַמֶּלֶךְ בַּחֲצַר בַּיִת־יְהוָה: כב וְלֹא־זָכַר יוֹאָשׁ הַמֶּלֶךְ הַחֹסֵד אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוֹיָדָע אָבִיו עִמּוֹ וַיַּהַרְג אֶת־בָּנָו וַיִּכְמֹתוּ אֲמֹר יְהוָה וַיִּדְרָשׁ: דברי הימים ב כד

ספר מלכים ב - פרק יג

סיכום הפרק

1. יהואחז בן יהוא מלך על ישראל שבע עשרה שנה, והלך בדרכו של ירבעם.
2. ה' כועס על בנ"י ונותן אותם ביד חזאל וביד הודד בנו.
3. יואש מולך אחרי יהואחז אביו לשש עשרה שנה, וממשיכים בדרכם הרעה.
4. יואש בא לבקר את אלישע שחלה המחלה שימות בה, ויואש בוכה על פניו.
5. אלישע מצווה ליואש שיורה חיצים דרך החלון, ושיקח חיצים ושיכה על הארץ.
6. יואש מכה רק ג' פעמים, ואלישע אומר לו שיכה את ארם ג' פעמים.
7. מפחד גדוד של מואב השליכו מת אל קבר אלישע, וכשנגע בעצמות אלישע קם והלך.
8. ה' מרחם על בנ"י בשהות בזכות האבות, ויואש מכה את הודד בן חזאל ג' פעמים ומשיב הערים אשר לקחו מיד יהואחז.

דברי הנביא

יֵד וְאֵלִישָׁעַ חָלָה אֶת־חֲלֵיוֹ אֲשֶׁר יָמוּת בּוֹ וַיֵּרֶד אֵלָיו יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיִּבֶן עַל־פְּנֵיו וַיֹּאמֶר אָבִי אָבִי
רַכֵּב יִשְׂרָאֵל וּפְרָשָׁיו:

כַּ וַיָּמָת אֵלִישָׁע וַיִּקְבְּרוּהוּ וַגְּדוּדֵי מוֹאָב יָבֹאוּ בְּאֶרֶץ בְּנֵי שָׁנָה: כֹּא וַיְהִי הֵם | קִבְּרִים אִישׁ וְהִנֵּה רָאוּ
אֶת־הַגְּדוּד וַיִּשְׁלִיכוּ אֶת־הָאִישׁ בְּקִבְרֵי אֵלִישָׁע וַיִּלְךְ וַיִּגַע הָאִישׁ בְּעַצְמוֹת אֵלִישָׁע וַיְחִי וַיָּקָם עַל־רִגְלָיו:

דברי חז"ל

אמר ר' חמא בר חנינא גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן שנאמר וילך ויגע האיש בעצמות
אלישע ויחי ויקם על-רגליו: חולין ז:

דאמר רבי אחא בר חנינא: מנין שאין קוברין רשע אצל צדיק - שנאמר ויהי הם קברים איש והנה
ראו את הגדוד וישליכו את האיש בקבר אלישע ויגע האיש בעצמות אלישע ויחי ויקם על רגליו.
אמר ליה רב פפא: ודילמא לאיקיומא (מלכים ב' ב') ויהי נא פי שנים ברוחך אלי? - אמר ליה: אי הכי,
היינו דתניא: על רגליו עמד, ולביתו לא הלך, אלא ויהי נא פי שנים היכי משכחת לה דאחייא? - אמר
ליה רבי יוחנן: שריפא צרעת נעמן, שהיא שקולה כמת, דכתיב (במדבר י"ב) אל נא תהי כמת.

ספר מלכים ב - פרק יג

דף 2

עד אברהם לא היה זקנה, מאן דהוה בעי למשתעי בהדי (לדבר עם) אברהם משתעי בהדי יצחק, בהדי יצחק משתעי בהדי אברהם. אתא אברהם, בעא רחמי והוה זקנה, שנאמר (בראשית כד) ואברהם זקן בא בימים. עד יעקב לא הוה חולשא (מחלה), אתא יעקב בעא רחמי והוה חולשא, שנאמר (בראשית מח) ויאמר ליוסף הנה אביך חלה. עד דאתא אלישע לא הוה דחליש ואתפח (חלה ונתרפא), אתא אלישע בעא רחמי ואתפח, שנאמר ואלישע חלה את חליו אשר ימות בו - מכלל דחלה חלי אחריתי. תנו רבנן: שלשה חלאין חלה אלישע אחד - שדחפו לגיחזי בשתי ידיו, ואחד - שגירה דובין בתינוקות, ואחד שמת בו. שנאמר ואלישע חלה את חליו אשר ימות בו. בבא מציעא פו.

ספר מלכים ב - דברי חז"ל

פרק א

1. איש וגו' ואזור עור אזור במתניו. ר' חנינא בן דוסא אומר אותו איל שנברא בין השמשות לא יצא ממנו דבר לבטלה. אפרו של איל הוא יסוד של מזבח הפנימי. גידים שלו היה לעשרה נבלים של כנור שהיה דוד מנגן בו. עורו הוא אזור עור במתניו של אליהו ז"ל. קרנו של שמאל הוא שתקע בו בהר סיני שנאמר ויהי קול השופר. קרנו של ימין שהיא גדולה משל שמאל שהוא עתיד לתקוע בה לעתיד לבא שנאמר והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וגו'. ילקוט שמעוני סימן רכד

פרק ב

2. ויגשו בני הנביאים וכי בני נביאים היו והלא תלמידים היו, אלא מכאן לתלמידים שקרויים בנים. וכן הוא אומר "ושננתם לבניך" אלו תלמידך. וכשם שהתלמידים קרויים בנים כך הרב קרוי אב שנאמר ואלישע רואה והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו. ספרי דברים לד - ולקוט שמעוני

3. ויגשו בני הנביאים. ללמדך שאין לך עיר בארץ ישראל שלא היו בה נביאים, ומפני מה לא נתפרסמה נבואתך? אלא נבואה שהוצרכה לדורות נכתבה ושלא נצרכה לדורות לא נכתבה: ילקוט שמעוני וכן ראה מגילה יד:

4. ויהי נא פי שנים ברוחך אלי. א"ר יוסי בר חוני בכל אדם מתקנא חוץ מבנו ותלמידו. בנו משלמה דכתיב ייטב אלהיך את שם שלמה משמך ויגדל את כסאו מכסאך. תלמידו מאלישע דכתיב ויהי נא פי שנים ברוחך אלי שם

5. ויעל משם בית אל והוא עולה בדרך, א"ר יוחנן משום ר' מאיר כל שאינו מלוה ומתלוה כאלו שופך דמים שאלמלי לווהו אנשי יריחו לאלישע לא גירה דובים ואריות בתינוקות סוטה מו:

6. ויפן אחריו ויראם ויקללם בשם ה'. מה ראה, אמר רב ראה ממש כדתניא רשב"ג אומר כל מקום שנתנו בו חכמים עיניהם או מיתה או עוני. ורבי יוחנן אמר ראה שלא היתה בהם לחלותית של מצוה, ודילמא בזרעייהו מיהו הוי אר"א לא בס ולא בזרעם עד סוף כל הדורות שם

ספר מלכים ב - דברי חז"ל

פרק א

7. ואמר ר' יוחנן משום רשב"י: גדולה שמושה של תורה יותר מלמודה, שנאמר פה אלישע בן

שפט אשר יצק מים על ידי אליהו, למד לא נאמר אלא יצק, מלמד שגדולה שמושה יותר

מלמודה ברכות ז:

8. כל אדם שכועס, אם חכם הוא, חכמתו מסתלקת ממנו, אם נביא הוא, נבואתו מסתלקת

ממנו. אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו - מאלישע, דכתיב לולי פני יהושפט מלך יהודה

אני נשא אם אביט אליך ואם אראך וגו' וכתוב ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו

יד ה'. פסחים סו:

פרק ד

9. תנו רבנן הנכנס למוד את גרנו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלקינו שתשלח ברכה במעשה

ידנו. התחיל למוד אומר ברוך השולח ברכה בכרי הזה. מדד ואחר כך בירך, הרי זו תפלת שוא.

לפי שאין הברכה מצויה לא בדבר השקול ולא בדבר המדוד ולא בדבר המנוי אלא בדבר

הסמוי מן העין. תענית ח:

10. עובר עלינו תמיד: אמר ר' יוסי ברבי חנינא משום ר' אליעזר בן יעקב: כל המארח תלמיד

חכם בתוך ביתו ומהנהו מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאילו מקריב תמידין. ברכות י:

11. אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: עתידיים צדיקים שיחיו מתים, שנאמר (זכריה

ח) עד ישבו זקנים וזקנות ברחבות ירושלים ואיש משענתו בידו מרב ימים וכתוב ושמתי

משענתי על פני הנער פסחים סח.

12. אמר רבי יוחנן: שלשה מפתחות בידו של הקדוש ברוך הוא שלא נמסרו ביד שליח, ואלו

הן: מפתח של גשמים, מפתח של חיה, ומפתח של תחיית המתים. תענית ב.

ספר מלכים ב - דברי חז"ל

ואם תאמר והא אמרינן (סנהדרין דף קיג.) דמפתח הגשמים נמסרין לאליהו וכן מפתח של תחיית המתים וכן לאלישע ... ויש לומר דהא דקאמר שלא שנמסרו לשליח אינו רצה לומר שלא נמסרו מעולם ... אלא לא נמסרו לשליח להיות לעולם ממונה עליהם: תוספות שם ד"ה שלשה

פרק ה

13. צריך אדם להשביע את יצרו, שכן אתה מוצא בכל מקום שהצדיקים משביעים את יצרם. באברהם הוא אומר הרימותי ידי אל ה' א-ל עליון אם אקח...באלישע הוא אומר חי ה'. וכשם שהצדיקים משביעים את יצרם שלא לעשות, כך הרשעים משביעים את יצרם לעשות (נגד רצון ה'). שנאמר חי ה' כי אם רצתי אחריו. ספרי דברים לג וכן עיין בדברי הגמ' (חגיגה ח.) מנין שנשבעין לקיים את המצוה? שנאמר נשבעתי ואקימה לשמור משפטי צדקך

14. לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת, לא כאלישע שדחפו לגחזי בשתי ידיו, ולא כיהושע בן פרחיה שדחפו לישו הנוצרי בשתי ידיו. סוטה מז.

פרק ו

15. מיד נתפלל אלישע והזכיר שמו של הקב"ה שנא' ה' פקח נא את עיניו...ומיד אחריו עמד אלישע וקילל את הארמים ואמר הך נא את הגיו הזה ולא הזכיר את שמו של הקב"ה. וכשחזר ונתפלל עליהם שיפקחו עיניהם אמר ה' פקח, הוי אומר שמו של הקב"ה נזכר על הטובה ולא על הרעה. תנחומא תזריע ט

16. כל מה שהקב"ה עתיד לעשות ולחדש בעולמו לעתיד לבוא, כבר הקדים ועשה מקצתו על ידי נביאיו הצדיקים בעולם הזה... אני פוקח עורים לעתיד לבא, כבר עשיתי כן שנא' ויפקח ה' את עיני הנער ויקרא רבה כז

פרק ז

17. ספק חי ספק מת - אין מתרפאין מהן, ודאי מת - מתרפאין מהן. מת, האיכא חיי שעה לחיי שעה לא חיישינן. ומנא תימרא דלחיי שעה לא חיישינן? דכתיב: (מלכים ב' ז) אם אמרנו נבוא העיר והרעב בעיר ומתנו שם, והאיכא חיי שעה אלא לאו לחיי שעה לא חיישינן.

ספר מלכים ב - דברי חז"ל

פרק ח

18. אמר ר' לוי מצינו בתורה בנביאים ובכתובים שאין הקב"ה חפץ בקילוסו (בשבחו) של אדם רשע. מן התורה מניין? שנאמר (ויקרא יג:מה) "ועל שפם יעטה וטמא טמא יקרא". מן הנביאים מניין? שנא' "ויהי הוא מספר למלך את אשר החיה את המת והנה האשה"...הסיטה הקב"ה והביאה לשם, כדי שלא יספר אותו רשע בשבחו של הקב"ה. בכתובים מניין? שנא' (תהלים נ:טז) "ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חקי". ויקרא רבה פרק טז

19. אמר ר' יוחנן מפני מה נענש גיחזי? מפני שקרא לרבו בשמו, שנא' אשר החיה אלישע. סנהדרין ק.

פרק ט

20. מניין ששלוחו של אדם כמותו? שהקב"ה מצוה את אליהו וא"ל (מלכים א יט:טז) ואת יהוא בן נמשי תמשח למלך על ישראל, ולא עשה כן בעצמו אלא אליהו צוה את אלישע ואלישע שלח את יונה ומשחו, שנא' ואלישע הנביא קרא לאחד מבני הנביאים. מכאן למדנו ששלוחו של אדם כמותו. ספרי זוטא שלח פסקא יד

21. דם נבות ודם בניו אין כתיב כאן, אלא דמי נבות ודמי בניו, ולמה? אלא מכאן שכשהרג את נבות נחשב כאילו הרג דמו ודם זרעיותיו. בראשית רבה כב, ט. ועיי' בראשית ד:.

פרק י

22. יהוא צדיקא רבה הוה, שנאמר ויאמר ה' אל יהוא יען אשר הטיבת לעשות הישר בעיני. וכתוב ויהוא לא שמר ללכת בתורת ה' א-להי ישראל בכל לבבו לא סר מעל חטאות ירבעם אשר החטיא את ישראל, מאי גרמא ליה? אמר אביי: ברית כרותה לשפתים, שנאמר אחאב עבד את הבעל מעט יהוא יעבדנו הרבה. סנהדרין קב. ועוד עיין ברש"י כאן

פרק יא

23. אמר ליה הקדוש ברוך הוא לדוד: עד מתי יהיה עון זה טמון בידך? על ידך נהרגה נוב עיר הכהנים, ועל ידך נטרד דואג האדומי, ועל ידך נהרגו שאול ושלושת בניו. רצונך - יכלו זרעך או תמסר ביד אויב? (נטרד דואג האדומי - שספר לשון הרע על דוד שנתקנא בו שאול, ולפי שקבל אחימלך את דוד בנוב אמר ליה שאול סוב ופגע צכהני ה' נמלא שעל ידך נהרגו ואתה נכשל, ובחטא זה נהרג שאול ושלושת בניו במלחמת פלשתים) סנהדרין צה.

ספר מלכים ב - דברי חז"ל

24. זאת היתה לי כי פקודיך נצרתני (תהלים קיט) מאי קאמר? הכי קאמר: בשכר שפקודיך נצרתני זאת היתה לי לעדות. מאי עדותה? א"ר יהושע בן לוי: שהיה מניחה (כתר מלכות) במקום תפילין והולמתו. והא בעי אנוחי תפילין א"ר שמואל בר ר' יצחק: מקום יש בראש שראוי להניח בו שתי תפילין. ויוציאו את בן המלך ויתנו עליו את הנזר ואת העדות, נזר - זו כלילא, עדות - א"ר יהודה אמר רב: עדות הוא לבית דוד, שכל הראוי למלכות הולמתו, וכל שאינו ראוי למלכות אין הולמתו. ע"ז מד.

פרק יב

25. אין מחשבין בצדקה עם גבאי צדקה, ולא בהקדש עם הגזברין, ואע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר, שנאמר ולא יחשבו את האנשים ... כי באמונה הם עושים. א"ר אלעזר: אע"פ שיש לו לאדם גזבר נאמן בתוך ביתו יצור וימנה, שנאמר: ויצורו וימנו. בבא בתרא ט.

פרק יג

26. אמר ר' חמא בר חנינא גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן שנאמר וילך ויגע האיש בעצמות אלישע ויחי ויקם על-רגליו: חולין ז:

27. דאמר רבי אחא בר חנינא: מנין שאין קוברין רשע אצל צדיק - שנאמר ויהי הם קברים איש והנה ראו את הגדוד וישליכו את האיש בקבר אלישע ויגע האיש בעצמות אלישע ויחי ויקם על רגליו. אמר ליה רב פפא: ודילמא לאיקיומא (מלכים ב' ב') ויהי נא פי שנים ברוחך אלי? - אמר ליה: אי הכי, היינו דתניא: על רגליו עמד, ולביתו לא הלך, אלא ויהי נא פי שנים היכי משכחת לה דאחייא? - אמר ליה רבי יוחנן: שריפא צרעת נעמן, שהיא שקולה כמת, דכתיב (במדבר י"ב) אל נא תהי כמת.

28. עד אברהם לא היה זקנה, מאן דהוה בעי למשתעי בהדי (לדבר עם) אברהם משתעי בהדי יצחק, בהדי יצחק משתעי בהדי אברהם. אתא אברהם, בעא רחמי והוה זקנה, שנאמר (בראשית כד) ואברהם זקן בא בימים. עד יעקב לא הוה חולשא (מחלה), אתא יעקב בעא רחמי והוה חולשא, שנאמר (בראשית מח) ויאמר ליוסף הנה אביך חלה. עד דאתא אלישע לא הוה דחליש ואתפח (חלה ונתרפא), אתא אלישע בעא רחמי ואתפח, שנאמר ואלישע חלה את חליו אשר ימות בו -

ספר מלכים ב - דברי חז"ל

מכלל דחלה חלי אחריתי. תנו רבנן: שלשה חלאין חלה אלישע אחד - שדחפו לגיחזי בשתי ידיו, ואחד - שגירה דובין בתינוקות, ואחד שמת בו. שנאמר ואלישע חלה את חליו אשר ימות בו. בבא מציעא פו.

פרק יד

29. צדיק וטוב לו צדיק בן צדיק ורע לו צדיק בן רשע איני והא כתיב (שמות לד:ז) פקד עון אבות על בנים וכתוב (דברים כד:טז) ובנים לא יומתו על אבות, ורמינן קראי אהדדי ומשנינן לא קשיא הא כשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם הא כשאין אוחזין מעשה אבותיהם בידיהם אלא הכי קאמר ליה צדיק וטוב לו צדיק גמור רשע ורע לו צדיק שאינו גמור רשע וטוב לו רשע שאינו גמור רשע ורע לו רשע גמור ברכות ז.

30. וכי מה טיבו של ירבעם והרי עובד עבודה זרה היה! אלא מפני שלא קבל לשון הרע על עמוס שנאמר (עמוס ז) וישלח אמציה כהן בית אל אל ירבעם וגו' מיד גער בו בניזיפה אמר לו חס ושלוש שנתנבא אותה נבואה ואם נתנבא מן השמים היה, באותה שעה אמר הקב"ה דור עובדאלילים וראש דור ע"א והארץ אשר אמרתי לאברהם ליצחק וליעקב לזרעך אתננה תנו אותה בידו של זה שלא קבל לשון הרע, שנאמר הוא השיב את גבול ישראל וגו' ילקוט שמעוני

פרק טו

31. והלא דברים ק"ו, ומה עוזיהו המלך שלא נתכוון לגדולה בשביל כבוד עצמו אלא בשביל כבוד קונו, כך נענש, המתכוין ליטון לו גדולה ולא בשביל קונו על אחד כמה וכמה. ילקוט שמעוני

32. וינגע ה' את המלך ויהי מצורע עד יום מותו וישב בבית החפשית וכו'. מדקאמר בבית החפשית, מכלל דעד השתא עבד הוה? כי הא דר' גמליאל ורבי יהושע הוו אזלי בספינתא, בהדי דר' גמליאל הוה פיתא, בהדי רבי יהושע הוה פיתא וסולתא, שלים פיתיה דר' גמליאל סמך אסולתיה דרבי יהושע. אמר ליה: מי הוה ידעת דהוה לן עכובא כולי האי דאיתית סולתא? אמר ליה: כוכב אחד לשבעים שנה עולה ומתעה את הספנים, ואמרתי: שמא יעלה

ספר מלכים ב - דברי חז"ל

ויתעה [אותנו]. אמר ליה: כל כך בידך ואתה עולה בספינה? א"ל: עד שאתה תמה עלי, תמה על שני תלמידים שיש לך ביבשה, רבי אלעזר חסמא ורבי יוחנן בן גודגדא, שיודעין לשער כמה טפות יש בים, ואין להם פת לאכול ולא בגד ללבוש. נתן דעתו להושיבם בראש. כשעלה, שלח להם ולא באו, חזר ושלח ובאו. אמר להם: כמדומין אתם ששררה אני נותן לכם? עבדות אני נותן לכם, שנאמר: (מלכים א' יב) וידברו אליו לאמר אם היום תהיה עבד לעם הזה. הוריות י.

פרק טז

33. וירא ה' כי שנואה לאה (בראשית כט:לא) ראה הקב"ה שעתידין לצאת ממנה בנים רשעים, וקרא אותה שנואה. ואלו הן (המלכים) הרשעים" יהורם, יהואש, אחז, מנשה, אמון, יהויקים, צדקיהו. הרי שבעה רשעים, לפיכך הנביא צווח ואומר, (ירמיהו טו:ט) אמללה יולדת השבעה (תנחומא יד)

פרק יז

34. לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים. בשלמא יום הכפורים - משום דאית ביה סליחה ומחילה, יום שניתנו בו לוחות האחרונות. אלא חמשה עשר באב מאי היא? ... עולא אמר: יום שביטל הושע בן אלה פרוסדיות שהושיב ירבעם בן נבט על הדרכים, שלא יעלו ישראל לרגל, ואמר: לאיזה שירצו יעלו. תענית ל:

ולפי שבטלו פרדיסאות והם נמנעו מלעלות לרגל, לפיכך נחתם גזר דינם לגלות בימיו, שעד עכשיו תלו הקלקלה במלכיהם, ועתה לא היה במי לתלות, וזהו שאמר הושע בן בארי (שם ה:ג) כי עתה הזנית אפרים נטמא ישראל, עתה נגלית רעתכם: (רש"י)

35. שלש מחלוקות בדבר - ר' ישמעאל סבר: כותים גירי אריות הן, וכהנים שנטמעו (שנתערבו) בהם כהנים פסולים היו, שנאמר: ויעשו להם מקצותם כהני במות, ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מן הקוצים שבעם, ומשום הכי פסלינהו. ורבי עקיבא סבר: כותים גירי אמת הן, וכהנים שנטמעו בהן כהנים כשרים היו, שנאמר: ויעשו להם מקצותם כהני במות, ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מן הבחירים שבעם, ואלא מפני מה אסרום? מפני שהיו מייבמים

ספר מלכים ב - דברי חז"ל

את הארוסות (עו.) ופוטרים את הנשואות, ... ויש אומרים: לפי שאין בקיאים בדקדוקי מצות. מאן יש אומרים? אמר רב אידי בר אבין: רבי אליעזר היא, דתניא: מצת כותי מותרת, ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח ורבי אליעזר אוסר, לפי שאין בקיאים בדקדוקי מצות רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל מצוה שהחזיקו בה כותים, הרבה מדקדקים בה יותר מישראל. ואלא הכי מאי אין בקיאים? לפי שאין בקיאים בתורת קידושין וגירושין. קידושין עה:עו.

פרק יז

36. ששה דברים עשה חזקיה המלך, על שלשה הודו לו, ועל שלשה לא הודו לו. גרר עצמות אביו על מטה של חבלים (משום כפרה, ולא קצרו צכודו דרגש ומטה נאה, ומפני קידוש השם, שיתגנה על רשעו ויוסרו כרשעים) והודו לו. פתת נחש הנחשת, והודו לו. גנו ספר רפואות (לפי שלא היה לזם נכנע על חולים אלא מתרפאין מיד) והודו לו. על שלשה לא הודו לו, קצץ דלתות של היכל ושיגרו למלך אשור, ולא הודו לו. סתם מי גיחון העליון (למען לא יצאו מלכי אשור וימלאו מים לשתות) ולא הודו לו (שהיה לו לזטוח צכודו צרוך הוא). עבר ניסן בניסן, ולא הודו לו: פסחים פרק ד מ"ט

37. אמר ר' יוחנן: מפני מה זכה אותו רשע לקרותו אסנפר רבא ויקירא, מפני שלא סיפר בגנותה של ארץ ישראל, שנאמר עד באי ולקחתי אתכם אל ארץ כארצכם. סנהדרין צד.

38. (כששומעים מי שמגדף שם ה') קורעין, מנלן? - דכתיב ויבא אליקים בן חלקיהו ... אל חזקיהו קרועי בגדים ויגידו לו את דברי רבשקה ... אמר רב יהודה אמר שמואל: השומע אזכרה מפי הנכרי אינו חייב לקרוע, ואם תאמר רבשקה, ישראל מומר היה. סנהדרין ס.

פרק יט

39. אמר רבי יצחק נפחא: חובל עול של סנחריב מפני שמנו של חזקיהו שהיה דולק בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. מה עשה? נעץ חרב על פתח בית המדרש ואמר: כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב זו, בדקו מדן ועד באר שבע ולא מצאו עם הארץ, מגבת ועד אנטיפרס ולא מצאו תינוק ותינוקת, איש ואשה, שלא היו בקיאים בהלכות טומאה וטהרה. סנהדרין צד.

ספר מלכים ב - דברי חז"ל

40. מפני מה כל מ"ם שבאמצע תיבה פתוח, וזה סתום? ביקש הקדוש ברוך הוא לעשות חזקיהו משיח, וסנחריב גוג ומגוג. אמרה מדת הדין לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם ומה דוד מלך ישראל שאמר כמה שירות ותשבחות לפניך - לא עשיתו משיח, חזקיהו שעשית לו כל הנסים הללו ולא אמר שירה לפניך - תעשהו משיח? לכך נסתתם. שם

פרק ב

41. מאי כי מת אתה ולא תחיה - מת אתה - בעולם הזה, ולא תחיה - לעולם הבא. אמר ליה: מאי כולי האי? אמר ליה: משום דלא עסקת בפריה ורביה. אמר ליה: משום דחזאי לי ברוח הקדש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו. אמר ליה: בהדי כבשי דרחמנא (סתריס דקדוש צרוך כוּף) למה לך? מאי דמפקדת איבעי לך למעבד, ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא לעביד. אמר ליה: השתא הב לי ברתך, אפשר דגרמא זכותא דידי ודידך ונפקי מינאי בנין דמעלו. אמר ליה: כבר נגזרה עליך גזירה. אמר ליה: בן אמוץ, כלה נבואתך וצא, כך מקובלני מבית אבי אבא - אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים. ברכות י.

42. מנין למתפלל שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין הקיר? שנא' ויסב את פניו אל הקיר ויתפלל שם ה:

פרק ג

43. מקדש ראשון מפני מה חרב? מפני שלשה דברים שהיו בו: עבודה זרה, וגלוי עריות, ושפיכות דמים... שפיכות דמים - דכתיב וגם דם נקי שפך מנשה הרבה מאד עד אשר מלא את ירושלים פה לפה. אבל מקדש שני, שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנאת חנם. ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות: עבודה זרה, גלוי עריות, ושפיכות דמים. יומא ט.

44. וכי אפשר למלאות ירושלים פה לפה מדם נקי? אלא שהרג את ישעיהו שהיה שקול כמשה דכתיב פה אל פה אדבר בו... מנא הא מלתא דאמרי רבנן נשמתו של צדיק אחד שקולה ככל העולם כולו? כמאן דאמר שישעיהו הרג. ילקוט שמעוני

ספר מלכים ב - דברי חז"ל

45. מאי ויאסרהו בנחושתיים? עשה לו כמין מולאייר (סיר) של החושת ועשו אותו נקבים נקבים ונתנוהו לתוכה, והתחילו מסיקין תחתיו וכיון שראה צרתו צרה לא הניח ע"ז בעולם שלא הזכירה, וכיון שלא הועיל לו כלום אמר זכור אני שהיה אבי מקרא הפסוק הזה "בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה ושבת עד ה' אלקיך" הרי אני קורא אותו אם יענני מוטב ואם לאו כל אפיא שוין, והיו מלאכי השרת סותמין את חלונות של רקיע שלא תעלה תפלתו לפני המקום, ואומרים לפניו רבון העולמים אדם שהעמיד צלם בהיכל כלום יש בו תשובה? אמר להם הקב"ה אם איני מקבלו בתשובה הרי הדלת נעול כנגד כל בעלי תשובה, מה עשה הקב"ה חתר לו כמין חתירה אחת תחת כסא הכבוד שלו ושמע תחנתו, היינו הא דכתיב ויתפלל אליו ויעתר לו, ויחתר לו ילקוט שמעוני רמו

פרק כב

46. ויאשיה גופיה, היכי שביק ירמיה ומשדר לגבה? אמרי דבי רבי שילא: מפני שהנשים רחמניות הן. רבי יוחנן אמר: ירמיה לא הוה התם, שהלך להחזיר עשרת השבטים. מגילה יד.

מנין לשומע כעונה - דכתיב את כל דברי הספר אשר קרא מלך יהודה, וכי יאשיהו קראן? והלא שפן קראן, דכתיב ויקראהו שפן לפני המלך, אלא מכאן לשומע כעונה. סוכה לח:

פרק כג

47. הכהנים ששמשו בבית חוניו (בית המקדש שבנה חוניו בנו של שמעון הצדיק באלכסנדריא של מצרים ובנה מזבח והעלה עליו קרבנות לשם ה') לא ישמשו במקדש שבירושלים, ואין צריך לומר לדבר אחר, שנאמר: אך לא יעלו כהני הבמות אל מזבח ה' בירושלים כי אם אכלו מצות בתוך אחיהם, הרי אלו כבעלי מומין, חולקין ואוכלין ולא מקריבין. מנחות קט.

48. ויקרא את הדברים האלה אשר עשית על המזבח בית אל, וכי מה טיבו של יאשיהו בבית אל? אלא כשהחזירן ירמיהו (לעשרת השבטים), יאשיהו מלך עליהם. ערכין לג.

ספר מלכים ב - דברי חז"ל

49. על אלו מתריעין בכל מקום...ועל החרב: תנו רבנן, חרב שאמרו, אינו צריך לומר חרב שאינו של שלום, אלא אפילו חרב של שלום. שאין לך חרב של שלום יותר מפרעה נכה, ואף על פי כן נכשל בה המלך יאשיהו, שנאמר וישלח אליו מלאכים לאמר מה לי ולך מלך יהודה לא עליך אתה היום כי אל בית מלחמתי ואלהים אמר לבהלני חדל לך מאלהים אשר עמי ואל ישחיתך. מאי אלהים אשר עמי? - אמר רב יהודה אמר רב: זו עבודה זרה. אמר: הואיל וקא בטח בעבודה זרה - יכילנא ליה. וירו הירים למלך יאשיהו ויאמר המלך לעבדיו העבירוני כי החליתי מאד, מאי כי החליתי מאד? אמר רב יהודה אמר רב: מלמד שעשו כל גופו ככברה. אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מפני מה נענש יאשיהו? מפני שהיה לו לימלך בירמיהו, ולא נמלך. מאי דרש: (ויקרא כ"ו) וחרב לא תעבר בארצכם, מאי חרב? אילימא חרב שאינה של שלום - והכתיב ונתתי שלום בארץ, אלא, אפילו של שלום, והוא אינו יודע שאין דורו דומה יפה. כי הוה ניחא נפשיה חזא ירמיהו שפוותיה דקא מרחשן, אמר: שמא חס וחלילה מילתא דלא מהגנא אמר אגב צעריה. גחין ושמעיה דקא מצדיק עליה דינא אנפשיה, אמר: (איכה א') צדיק הוא ה' כי פיהו מריתי. פתח עליה ההיא שעתא (איכה ד') רוח אפינו משיח ה'. תענית כא-כב.

פרק כד

50. דרש מרימר, מאי דכתיב: (דניאל ט') וישקוד ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק ה' א-להינו? משום דצדיק ה' א-להינו וישקוד ה' על הרעה ויביאה עלינו? אלא, צדקה עשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל שהגלה גלות צדקיהו ועדיין גלות יכניה קיימת, דכתיב ביה בגלות יכניה: החרש והמסגר אלף, חרש - שבשעה שפותחין נעשו הכל כחרשין, מסגר - כיון שסוגרין שוב אינן פותחין, וכמה? אלף. עולא אמר: שהקדים שתי שנים (דברים ד') לונושנתם. גיטין פח.

51. אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: מאי דכתיב (ירמיהו כ"ו) בראשית ממלכות יהויקים בן יאשיהו, וכתוב (ירמיהו כ"ח) בראשית ממלכת צדקיהו, וכי עד האידנא לא הוה מלכיה? אלא בקש הקדוש ברוך הוא להחזיר את העולם כולו לתוהו ובוהו בשביל יהויקים, נסתכל בדורו - ונתקררה דעתו. בקש הקדוש ברוך הוא להחזיר את העולם כולו לתוהו ובוהו בשביל דורו של

ספר מלכים ב - דברי חז"ל

צדקיה, נסתכל בצדקיה, ונתקררה דעתו. בצדקיה נמי כתיב (מלכים ב' כ"ד) ויעש הרע בעיני ה' - שהיה בידו למחות ולא מיחה. סנהדרין קג.

פרק כה

52. בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות, ובטל התמיד, והובקעה העיר. ושרף אפוסטמוס את התורה והעמיד צלם בהיכל: הובקעה העיר בשבעה עשר הוה? והכתיב (ירמיהו נ"ב:ו) בחדש הרביעי בתשעה לחדש ויחזק הרעב בעיר, וכתיב בתריה (שם נב:ז) ותבקע העיר וגו' - אמר רבא: לא קשיא כאן - בראשונה, כאן - בשניה. דתניא: בראשונה הובקעה העיר בתשעה בתמוז, בשניה בשבעה עשר בו. תענית כח:

53. בתשעה באב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ, וחרב הבית בראשונה ובשניה, ונלכדה ביתר, ונחרשה העיר: חרב הבית בראשונה - דכתיב ובחדש החמישי בשבעה לחדש היא שנת תשע עשרה שנה למלך נבכדנאצר מלך בבל בא נבוזראדן רב טבחים עבד מלך בבל ירושלם וישרף את בית ה' וגו', וכתיב (ירמיהו נ"ב:יב) ובחדש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה שנה למלך נבוכדנאצר מלך בבל בא נבוזראדן רב טבחים עמד לפני מלך בבל בירושלם וגו'. ותניא: אי אפשר לומר בשבעה - שהרי כבר נאמר בעשור, ואי אפשר לומר בעשור - שהרי כבר נאמר בשבעה. הא כיצד? בשבעה נכנסו נכרים להיכל, ואכלו וקלקלו בו שביעי שמיני, ותשיעי סמוך לחשיכה הציתו בו את האור, והיה דולק והולך כל היום כולו, שנאמר (ירמיהו ו') אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב. והיינו דאמר רבי יוחנן: אלמלי הייתי באותו הדור - לא קבעתיו אלא בעשירי, מפני שרובו של היכל בו נשרף. ורבנן: אתחלתא דפורענותא עדיפא. ובשניה, מנלן? דתניא: מגלגלין זכות ליום זכאי וחובה ליום חייב. שם כט.

54. כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה (זכריה ח) צום הרביעי - זה תשעה בתמוז שבו הובקעה העיר... צום החמישי - זה תשעה באב, שבו נשרף בית א-להינו... צום השביעי - זה שלשה בתשרי, שבו

ספר מלכים ב - דברי חז"ל

נהרג גדליה בן אחיקם. ומי הרגו? ישמעאל בן נתניה הרגו, ללמדך ששקולה מיתתן של צדיקים כשריפת בית א-להינו... צום העשירי - זה עשרה בטבת, שבו סמך מלך בבל על

ירושלים. ראש השנה יח: